

Rabbi Dr. Alan Kimche, Pre-Pesach Shiur 4, April 10, 2022

THE FIFTH CUP - ELIYAHU HA'NAVI

END OF HAFTARAH SHABBAT HAGADOL

MALACHI 3.23

הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא לִפְנֵי בֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא
וְהַשֵּׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בְּנִים וְלֵב בְּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אֲבֹא וְהִפֵּיתִי אֶת־הָאָרֶץ
חֲרָם:

VAYIKRA 26

Parshat Bechukotai

וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֶף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכָּר
וְהָאָרֶץ אֶזְכָּר:

Then will I remember My covenant with Jacob; I will also remember My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham; and I will remember the land.

RASHI

וזכרתי את בריתי יעקוב. בחמשה מקומות נכתב מלא, ואלהו חסר בחמשה מקומות — יעקב נטל אות משמו של אלהו ערבון שיבא ויבשר גאלת בניו:

RAMBAM. HIL CHAMETZ U'MATZAH CH.8

ואחר כך נוטל יָדיו ומְבַרֵךְ בְּרֶכֶת הַמַּזוֹן על כּוֹס שְׁלִישִׁי וְשׁוֹתֵהוּ.
ואחר כך מוֹזֵג כּוֹס רְבִיעִי וְגוֹמֵר עָלָיו אֶת הַהִלֵּל. וְאוֹמֵר עָלָיו בְּרֶכֶת הַשִּׁיר וְהִיא
יְהִלְלוּךָ ה' כָּל מַעֲשֵׂיךָ וְכוּ'. וּמְבַרֵךְ בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן וְאִינוֹ טוֹעֵם אַחֵר כֶּךָ כְּלוּם
כָּל הַלְּיָלָה חוּץ מִן הַמַּיִם.

וְיֵשׁ לוֹ לְמִזְג כּוֹס חֲמִישִׁי וְלוֹמֵר עָלָיו הַלֵּל הַגָּדוֹל מִ(תְּהִילִים קָלוֹ א) "הוֹדוּ לַה'
כִּי טוֹב" עַד (תְּהִילִים קָלֵז א) "עַל נִהְרֹת בָּבֶל". וְכֹס זֶה אֵינוֹ חוֹבָה כְּמוֹ
אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת.

And afterwards, he [washes] his hands and recites the Grace over the Meal over a third cup and drinks it. And afterwards, he pours a fourth cup and finishes the Hallel over it. And he recites the blessing over the song, and that is "May all of your creatures praise you, etc." And he recites the blessing, "who creates the fruit of the vine," [drinks it] and does not taste anything afterwards the whole night except for water.

And he should fill a fifth cup and say the Great Hallel (Psalms 136) upon it, from "Give thanks to the Lord, for He is good" (Psalms 136:1) to "Upon the rivers of Babylon" (Psalms 137:1). And this cup is not obligatory like the four cups

ROSH. on GEMARA PESACHIM

רא"ש מסכת פסחים פרק י סימן לג –
חובה לשיטת ר' טרפון שנעשית רשות

תנו רבנן: כוס חמישי אומרים עליו הלל הגדול דברי רבי טרפון. ויש אומרים:
ה' רועי לא אחסר. ורשב"ם גורס ואם בא לומר כוס חמישי רשות ואם ירצה
יעשה

משמע דלר' טרפון כוס חמישי הוה ליה חובה ונהגו העולם לעשות רשות.

meager numbers and sojourned there; but there he became a great and very populous nation.

וַיִּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה

The Egyptians dealt harshly with us and oppressed us; they imposed heavy labor upon us.

וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶת־קִלְלוֹנוּ וַיִּרְא אֶת־עֲנִיּוֹנוֹ וְאֶת־עֲמָלָנוּ וְאֶת־לִחְצָנוּ

We cried to יהוה, the God of our ancestors, and יהוה heard our plea and saw our plight, our misery, and our oppression.

וַיֹּצֵאנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבְמִרְא גָדֹל וּבְאִתּוֹת וּבְמִפְתָּיִם

God freed us from Egypt by a mighty hand, by an outstretched arm and awesome power, and by signs and portents,

וַיְבִיאנוּ אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ

bringing us to this place and giving us this land, a land flowing with milk and honey.

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יא עמוד ב

דרש רב עזירא: בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור - נגאלו ישראל ממצרים,
